

La influencia moral de les minoríes intelligents

UNA comunicació dirigida per l'Associació *wagneriana* al empresari del Liceo posa d'oportunitat el senyalar l'influencia moral de les actuals minoríes intelligents. Precisament desde que Wagner va renuar la ronda de les Arts, imposant el culte a la Bellesa en una adoració integral de tots els seus aspectes, ja, pels intelligents, no basta alcançar una cultura d'especialista; es necessari educar l'ànima en una devoció intensa de tota forma de Bellesa. Ademés, pel vehícul espiritual de la Poesia, rellevada per ell, intervenen á la contemplació artística innumerables visions ideològiques i morals. Es per aquesta intervenció, aviat devinguda preponderancia, que el mon ideològic i moral transposa l'Art am transcendencies socials. Pero aquestes naturalment no es conseqüeixen, tant per part de l'Artista com de la minoria intelligent, si en les respectives ànimes individuals no s'ha operat, en una o altra forma, pero sempre profundament, la crisi general de cerebralitat que caracteriza el mon contemporani. Perxo amb aquell reaixecament de la Poesia, Wagner, am cert sentit, ha sigut el precursor de Nietzsche i d'en Tolstoï i d'en Zola, precursor de tots els artistes joves d'aquet moment consagrats arreu no ja a estètiques d'ànima aislada sino de llevat mental i humanitari.

N'obstant, aquesta rápida ampliació espiritual de l' Art i dels Artistes no ha sigut corresposta per una igual ampliació espiritual de les minoríes intelligents. El dil·lentantisme, l'esnobisme, tan contraris á l'esperit contemporani de l'Art, priman encara, formes ressagades del romanticisme sentimental. No s'ha comprés per la minoria intelligent el cambi i l'importancia mental i social de l' Art. Erra perduda encara en delectacions d'un refinament egoista i purament sensible. Es justament ara quant la minoria intelligent es menos intelligent am referencia als valors artístics del temps. Es qu'haurien tingut de sufrir els selectes que

la forman, cada un d'ells, una forta transformació en la seva mentalitat, en la seva voluntat, en la seva ànima. Abarcant l'edifici modern d'idees, apte per associarse á l'idealisme imperant avui haurie no ja fruit l'Art sino també lograt visions generals, universals de les coses i comprés en quina armonia interior i moral trová l'Art les irradiacions de Bellesa.

Pero haventse circumscriu a la devoció estètica, ignorat l'evolució ideològica i descuidat la formació interior personal, els intelligents han anat perdent de la seva influencia en el moment de les evolucions collectives en que aquesta podia haber sigut mes gran i de mes eficacitat. Perque, en cambi, de la multitud han anat emergint en aquets últims temps obrers de gran finura de gust i de profunda comprensió sociològica per les quals ha sigut favoregut el seu esforç intuitiu vers les ideologies científiques reformadores.

Aquets obrers, actius, en busca d'emocions de millorament humá, han suplantat an els intelligents d'antes la seva plaça. I han propagat més directament i millor i a mes gran nombre d'homes les paraules revolucionaries que promulga la Bellesa. D'aquí una conjunció profitosíssima entre els artistes i els reformadors. Aquets júnctanse a les ampliacions espirituals d'aquells, comprenen per medi de l'Art, i sense abandonar la lògica precisa de les seves reivindicacions, que la transformació social qu'esperan, implica nous estats de Bellesa en les relacions, en les costums i en els actes. I tots es reconeixen en la redenció del Dolor que respectivament accomplixen.

Aixis s'ha consumat l'isolament dels que formaven avans les minoríes intelligents. Mentres es celebra aquella noble conjunció de l'Art i de l'Acció social, ells restan circumscriu a un fervor de formes, de ritual artístic, i la seva influencia, reduida a exercir-se entre colles. Perxó, per exemple, mentres empreses com les del teatre Antoine que condensa els esforços

mes gloriosos d'art elevadíssim, de pura bellesa, s'imposen ja a un públic relativament numéros, i els llibres dels artistes exemplars arriben casi a una divulgació, els intelligents d'avants, glosan encara el fraseig de la primera evolució literaria vers aquestes alteses morals i artístiques. Enarbolen encara com a bandera unicolor els noms d'artistes quin valor s'ha alterat tant en els medis espirituals. En Mæterlink, en d'Anunzio, un Ibsen d'interpretació de platea son els noms que, entre pocs mes, fan sonar hieraticament.

Ha quedat, doncs, la minoria intelligent com tancada amb artificis d'intellectualitat, i les manifestacions d'art, de crítica que promou es ressenten d'un aïslament espiritual, de quelcom romàntic inadecuad a conseguir estats collectius an el públic atent. La forma de produir-se es ademés també artificiosa, i distància. S'elevan per demunt del dillentantisme i dels esnobs, la seva emoció es sincera, pero no ha lograt l'altitut mental d'aquet temps, es ademés aïslada, débil i inadecuada, doncs: per lo tant, sense eficacitat i sense influencia.

* *

Qu'hagi sigut nula — no ho ha sigut tampoc tant — a Barcelona l'influencia dels qu'es consagran a idees reformadores, a extensions científiques i a sugestions morals es comprensible. El començament embrionari de cerebralitat moderna an aquí ha sigut abandonat fa molt temps. Es empresa tocant a bojeria reprendre i difundir en aquí, en un medi tan absolutament incapaç i enemic, idees i organiscions que fan via i ho reorganisan tot a fora. Pero dintre l'òrbita de l'Art calia no atrassar-se en les evolucions sintètiques i ideals a que s'ha aludit avans. Perque ja no han sigut solsament els intelligents, sino fins els artistes—casi tots, —que no veuen l'actual jorn de Bellesa. I no parlem dels literats, mes llastimosos cegos encara. El fastigós modernisme barceloní ha mort la modernitat de pensa i d'aument moral que començaba a importar-se. Desde'ls decorats fins als quentos tot mostra aquí innobles floreixements d'una idolatria entre egoista i patriòtica. Les curves dels decorats i les ratlles de prosa i de vers contenen palpitations de se-

gadors, pero no la pura emoció de la vida, la vida amb el llevat modern de mentalitat i de Bellesa idealista i universal. Aixís es tan mig-grat l'ideal de la raça, al cual una Literatura i un Art verdaders haurien donat profunditat, fixesa i esplendor.

I en aixó no es poca culpa la dels que formen la minoria intelligent catalana, ávida de contemplar an els artistes i literats oriundos de casa com dignes d'apariarse als de l'estranger. Prompte ha suplantat el seu criteri, d'una educació incipient no mes, l'atavisme del sentiment patriòtic, degenerant am proteccionisme barruer i estúpit. En l'especialitat artística en que mes culmina la raça, la Música, tant sols s'ha exercitat un gust d'oido, una fascinació aguda del ritme; pero no n'ha penetrat la fonda psicologia i la base de fusió musical de totes les arts modernes.

Lo que principalment desqualifica publicament an els selectes d'aquí es la seva incapacitat i desdeny per les ideologies contemporanies, indigencia d'espiritualitat social de qu'adolescen ara les minories intelligents de casi totes les ciutats, pero a Barcelona mes que'n lloch. ¿Com es compren sino que al fundarse aquí una associació d'Art sigui especializada á la Música i, dintre d'aquesta, a l'obra wagneriana? ¿No son institucions d'ordre ideològic-moral com Teatres lliures, com institucions d'Art per tots o d'extensió universitaria, am principal devoció d'Art, les que floreixen á fora? ¿I per qué, ja que sigui una associació wagneriana, no está fundada am cuidado de comunicació i difusió de l'obra de Wagner entre els medis populars, ahont mes convé i mes bé es reb la redenció religiosa de l'Art?

Perxó al dirigir-se la comunicació al empresari del Liceo—prescindint de lo absolutista de la motivació,—falta l'institució que la va acordar, de l'apoï espiritual que li hauria donat la comunió amb els medis humils, conforme a la corrent íntima i sustancial de l'Art contemporani, perxó va ser rebuda amb una ressonancia contraproduent. Era el pecat d'aïslament, el pecat de artifici d'intellectualitat i de retrás, respecte l'ambient artístic d'ara, que purgaba l'associació amb la contraria influencia collectiva que respongué al seu esforç lau-

dable. El medi necessita, es cert, del fuet vigorós de la crítica i de la reventada, pero ha de ser blandit per una ma d'imperialitat espiritual.

* *

En tant, tot proclama la gran esperança qu'es té am les minoríes intelligents. Cada dia mes a la posta els poders polítics i als poders religiosos, s'erigeixen ençí i enllá les formes precursorses d'uns nous poders morals. En tots els ordres elevats de l'espiritualitat humana, despres d'una revolució fonamental d'essències, condensa-s un entrellat d'intelligències heroiques i d'institucions morals. Sobretot aquestes últimes es difundeixen, es multipliquen i actúen. Tocaba també a la regió sobirana de l'Art, obrirse al floreixement i vida d'institucions semblants de col·laboració humanitaria. Ja ho han començat els artistes, ja hi han respot els reformadors. La Bellesa ja no s'anyora de les seves companyes divinals sobrepujadores del l'home. Pero els devots d'antes s'esgarríen, temen o ignoren. Una profunda sinceritat, un serio estudi, llibertat radical d'esperit, i una nova auba humana lluiria.

Perque elements d'exercici espiritual, territori, materia ahont aplicar-se ne trovarán a dojo ane les collectivitats. No l'hi será precís, a la minoría intelligent, la creació d'institucions populars am cuidado d'art: millor sería naturalment que s'arribés an aixó. Per ara son obrers i artistes qui les funden. Pero a lo menos podrien aplicarse a fer viurer tots els elements per Art humá, que els hi suministren, tal com son avui, les ciutats. Quin gran camp, per exemple, la resurrecció amb ánima moderna de les festes paganes, en quals alegories i expressions diverses de les coses, mostressin a les multituds exemples de bondat humana, de fraternitat purament científica, exemples i ensenyances de la joia de la vida, de l'alegria religiosa de viurer; qu'esborresin amb alusions precises i clares l'absurditat del temors infernals i de les supersticions; demostressin, aclarissin els dogmes provisoris de la Ciencia: l'evolució, el compendi panteistic i gloriós de l'Univers, etc... En els teatres, fixesin dies per assistir al coneixement de les obres dels joves, de les obres mes recents, dies de teatre estran-

ger; procuressin l'entrada d'obriers. Procuressin l'impressió barata o be regalo de llibres d'art, de drames, de noveles; ne fessin sovint lectures públiques, escullint els que mes hermosament toquessin la solució dels problemas fonados de la consciencia deslliurada dels atavismes de revelacions, de fé, i erigida am la virilitat de la propia raó sentenciadora. La música, els concerts, els dramas lírics, quants i quants aspectes múltiples per conduir amb alicient, al poble, a la comprensió i joia de l'Art ideològic i reformador. Qu'aixó requereix, suposada ja l'ascensió espiritual de les minoríes intelligents, una organisió, qu'es necessitan medis materials...; per la minoría a que s'aludeix aquí sols es requereix una bona i intelligentia voluntat.

An axó ja s'hi va arrivant a fora: s'está en via dreta d'arribar-hi prompte. Aquí en un medi rutinari, tan empresonat espiritual i intel·lectualment no s'hi arribará pot ser mai. Pel camí emprés fins avui es segur de no arribars-hi. Tot lo mes, tan institucions, com festes, com periodicitats d'Art humá, tindrán la mala imitació que ha tingut el modernisme, i, sens dupte, encara una imitació pitjor, perque tals direccions de la minoría intelligent qu'hem senyalat, tocan massa la regió incivilisada, barbre encara de la consciencia individual, regió qu'es vol conservar an aquí, aixís, com un *sancta sanctorum*, intangible. Será, sens dupte, millor que res intenti mai la minoría, dita intelligent, d'aquí. Pero que sapiguen els joves a que camina ser l'influencia moral, a fora, de les minoríes intelligents. Jo hi probat d'indicar-ho.

ERNEST VENDRELL

*Brossingol de la bocurria,
jo com tu so anyoradis:
ta dolcíssima canturia
me transporta al paradís.*
Jacinto Verdagner
Père

